

(Hekayə)

Bu, ağ saqqalı, iri burnu, yekə ələri olan ixtiyar bir qoca idi; bizim tanışlığımızdan hələ çox-çox qabaqlar həkim işləyirdi və ağ yabısına minib Uaynsburq küçələri ilə xəstələri yoluxmağa gedərdi. Sonra o, atasının ölümündən sonra yaxşı bir fəməyə sahiblənmiş varlı-hallı qızla evləndi. Ucaboy, qaraşın və həmişə susqun görünən qızı çoxları gözəllər gözəli sayırdı, intahası bu gözəlçənin niyə məhz doktoru seçdiyini və ona ərə gətirdiyini heç kəs anlamırdı. Üstəlik də, ərə gədənən bir il keçməmiş qız ölmüşdü. Doktor Rifinin əlləri çox yekəydi; əla iriydi ki, barmaların yumanda oynaqdan qoz böyüklükdə olan taxta küreciklərə bənzəyirdi.

Doktor Rifi qoz ağacından qaynıma qəlan çəkirdi; arvadının vəfatından sonra o, bütün gününü öz boş kabinetində, hörümçək toru basmış pəncərənin böyründə oturmaqla keçirirdi. Doktor Rifi çox ucaboy adamdı. Ən azı on il geyildiyindən əynindəki kostyumun dizləri və dirşəkləri sürtülmüşdü. Qəbul saatlarında isə o, pamazı xalalda olurdu. Xalatin iri cibləri vardı; doktor kağız qırıqlarını həmin ciblərə yığırdı. Bir neçə həftədən sonra qırıntılar yumrulanıb bərkiiyir, o da ciblərini çevirib onları döşəməyə çırpırdı.

On il ərzində doktor Rifi yalnız bir-cə nəfərlə dostluq etmişdi – meyvə tiŋgliyinin sahibi Con Speniard adlı bir qoca ilə. Doktorun kefi kök olanda ka-

ğız yumrularını cibindən çıxarıb dostuna atır, ucadan saqqanaq çəkirdi: - Al, çərənci qoca! Tut gəldi, qəlbəyuxa qoca!

Doktor Rifinin qaraşın qızla evlənməsi və öləkən qızın hər şeyi ona mi-

birinin ardınca doğulan düşüncələrin çoxluğundan doktorun başında nəhəng bir həqiqət yaranır və beyni ağlagəlməz dərəcədə böyüyürdü. Bu həqiqət bütün dünyanı kədərləndirib yasa batırırdı və getdikcə böyüyür, nə-

Kağız küreciklər

ras qoyub gətməsi barədəki hekayət o qədər də maraqsız deyil. Bu hekayətin Uaynsburq bağlarında rast gəlinən əyri-böyür almaları kimi öz füsunkarlığı var. Olur ki, hər dərdən şaxtılı qış günündə meyvə bağında gəzirsən. Meyvələr ağacdən çoxdən dərilib. Onları çəlləklərə doldurub böyük şəhərlərə göndəriblər. Orda isə həmin meyvələri çoxlu kitab-jurnal, mebel və adamlar olan xudmani otaqlarda yeyirlər. Ağaclarda olsa-olsa, bir neçə kələ-kötür alma qalib. Bu almalar doktorun yekə əllərinin oynaqlarına oxşayır, ancaq dişləyəndə necə dadlı olduqlarını görürsən və bir-bir bütün ağaclara yaxınlaşıb bu əyiş-üyüş almaları ciblərinə doldurursan. Bunun ləzzətini az adam bilir!

Doktor Rifi qızla yadda tanış olmuşdu. Onda kişinin qırx beş yaşı vardı və artıq ciblərini kağızla doldurmağa verdiş eləmişdi. Bu adət doktorun balaca arabada kənd yollarıyla asta-asta gətirdiyi vaxtlar yaranmışdı: o öz fikirlərinin gah əvvəlini, gah da axırını kağıza qeyd edib cibinə soxurdu. Bir-

həngləşirdi. Sonra yenə əriyib solur və təzədən onun yerini xırda fikirlər tuturdu. Ucaboy qız hamilə olduğunu hiss edib qorxduğu üçün doktorun yanına gəlmişdi. Onu bu hala salan qeyri-adi şəraitin zənciri idi: valideynlərinin ölümü və ona qalan barlı-bəhrəli torpaq çoxlarını qızın ayağına gətirmişdi. Qız iki il ərzində, bütün axşamları onların əhatəsində keçirməli olmuşdu.

İki namizəddən başqa, o birilər hamısı bir-birinə bənzəyirdilər: hər biri qıza öz sevgisindən, məftunluğundan söz açıq və bu zaman onların göz-lərində, səs-lərində həris, çilgin bir ifadə dolaşırdı. Digərlərinə bənzəməyən iki namizəd isə həm də bir-birindən kəskin fərqlənirdi. Dumağ əlləri olan şax qamətli gənc – Uaynsburq zərgərinin oğluydu. O heç kəsə macal vermədən, yorulmaq bilmədən elə hey öz əxlaqından dem vururdu. Qızla təklildə qalanda da özge heç nədən danışmırdı. İkinci oğlan isə qarasaç bir cavandı. Onun qulaqları çox yekəydi və heç nə barədə danışmazdı, ancaq qi-

Servud Anderson

zi həmişə qaranlıq bir küncə çəkib bəs deyincə öpərdi. Qız əvvəl belə qərara gəlmişdi ki, zərgərin oğluna ərə gətsin. Kirişmişə oturub saatlarla oğlana qulaq asırdı, ancaq sonra yavaş-yavaş qorxmağa başladı: hiss etdi ki, deyəşən əxlaqdan dem vuran bu qoçaq, əslində, əxlaqsızın yekəsidir – danışadən həmişə qızın çılpaq bədənini qucur, bir an da gözünü çəkmədən baxışlarıyla qızı elə hey o üz-bu üzə çevirirdi.

Bir dəfə qız yuxuda gördü ki, oğlan onun çılpaq bədəninə sarılıb və dişlərinin arasından qızın al qanı süzülür. Bu yuxu düz üç dəfə təkrar olundu. Doktorla tanış olan qız dərhal qərara aldı ki, daha ondan ayrılmasın. O, qəbula səhər ertədən gəlmişdi və dərini deməyə macal tapmamış doktor artıq hər şeyi anlamış kimi görünürdü. Kabinetdə kitab dükəninin sahibiyə onun arvadı da vardı; bütün əyalət həkimləri kimi doktor həm də diş çəkirdi. Qadın əlindəki yaylığı bərk-bərk üzünə sıxıb zanyırdı, əri də böyründə dayanmışdı. Doktor dişləri dartıb çıxaranda ər-arvad hər ikisi birdən qışqırdılar. Qan qadının ağ paltarları boyunca süzülürdü. Ancaq qız qorxmırdı. Elə ki kabinetdə təkce ikisi qaldılar, doktor qıza baxıb gülümsədi: - Şəhər kənarında faytonla gəzmək pis olmazdı!

Bir neçə həftə dalbadal hər gün görüşürdük. Naxoşluğa tutulduğundan qızın hamiləliyi keçib gətmişdi. O, kələ-kötür almalarda gözəllik tapanlardan idi və artıq böyük şəhərlərin yarasıqlı otaqlarında yeyilən qusursuz meyvələrə hörmət etməyi bacarmırdı. Həmin ilin payızında qız doktora ərə gətirdi, o biri ilin payızında isə canını tapşırırdı. Kağız üzərində qaraladığı fikirləri doktor Rifi bütün qış uzununu qıza oxumuşdu. Öz qeydlərini oxuyarkən doktor gülmür və kağızları təzədən qayıtıb cibinə soxurdu. Sonradan həmin kağızları onun ciblərində bərkimiş küreciklərə çevirirdilər.

**Tərcümə etdi:
Mahir N. Qarayev**